

beslutning anførte forvaltningsdomstolen bl. a., at forordningerne „var i strid med eksportørernes frihed til at varetage deres forretning og sælge deres produkter“, at „markedskontrol med det formål at holde opsyn strider grundlæggende mod handlenes økonomiske frihed og er overdreven“, at kautionskravet var alt for vidtgående et indgreb i forhold til formålet, som er at sikre korrekte statistiske oplysninger til brug for administrationen af de fælles markedsordninger. Forordningerne stred derfor mod det såkaldte proportionalitetsprincip, hvorefter indgreb skal stå i rimeligt forhold til formålet med indgrebet. Dette princip udgør efter domstolens opfattelse en del af de tyske grundrettigheder, og en forordning, der strider herimod, må være ugyldig såvel på grund af modstrid med EØF-traktaten som på grund af modstrid med den tyske grundlov.

EF-domstolen tager i sin udtalelse udgangspunkt i, at forordningens gyldighed efter fællesskabsretten er uafhængig af en eventuel modstrid med national ret, herunder national forfatningsret.

Domstolen fastsætter imidlertid, at den alligevel må undersøge, om forordningerne strider mod frihedsrettighederne, idet disse som almindelige retsprincipper fælles for medlemsstaterne skal påses overholdt af domstolen.

Domstolen undersøger herefter konkret, om der er et urimeligt forhold mellem mål og midler i forordningerne, d.v.s. om forordningerne strider mod proportionalitetsprincippet.

Den tyske regering fremkom bl. a. med følgende indlæg under proceduren:

„Den tyske forbundsregering er af den opfattelse, at for at besvare de stillede spørgsmål er det ikke nødvendigt at undersøge, om man ud fra EØF-traktaten kan udlede et uskrevet forbehold til fordel for medlemsstaternes forfatninger og specielt til fordel for de grundlæggende rettigheder, der er anerkendt af disse, eller hvorvidt traktaterne forudser subjektive rettigheder analoge eller ækvivalente med de grundlæggende rettigheder, der er almindeligt anerkendte i medlemsstaterne eller optaget i den europæiske menneskerettighedskonvention.

Domstolen har forøvrigt ved forskellige lejligheder antaget, at proportionalitets-

princippet også gælder inden for fællesskabets rammer. *Dette princip krænktes dog ikke af de omstridte bestemmelser.*“

Domstolen kom ligeledes til det resultat, at der ikke består et misforhold mellem forordningernes mål og midler, og at forordningerne derfor ikke er ugyldige.

På grundlag af denne afgørelse fra EF-domstolen er retssagen fortsat ved forvaltningsdomstolen i Frankfurt, som har besluttet at forelægge spørgsmålet om forordningernes påståede modstrid med de i den tyske grundlov sikrede frihedsrettigheder for den tyske forbundsforfatningsdomstol, som efter tysk ret alene er kompetent til at afgøre dette spørgsmål.

Denne har endnu ikke afsagt dom i sagen, der således endnu ikke er afsluttet.

B. Bemærkninger.

1. Dommen er et eksempel på det samvirke mellem et medlemslands domstole og EF-domstolen, som sker på grundlag af EØF-traktatens art. 177.

Retssagen er anlagt for en national — tysk — domstol. Da sagen vedrører gyldigheden af fællesskabsretlige regler — forordninger — har den tyske domstol anmodet EF-domstolen om en udtalelse om forordningernes gyldighed. EF-domstolen har fastslået, at forordningerne er gyldige efter fællesskabsretten. Den tyske domstol skal derefter tage stilling til, om forordningerne skal anvendes i Tyskland eller skal tilsidesættes som stridende mod den tyske grundlovs grundrettigheder. Det er dette spørgsmål, som er forelagt den tyske forbundsforfatningsdomstol.

For fuldstændigheds skyld tilføjes, at skulle den tyske forfatningsdomstol fastslå, at forordningerne strider mod grundloven og derfor ikke kan anvendes i Tyskland, indebærer dette naturligvis et brud på fællesskabsretten, som kan skabe en konflikt af politisk art.

2. Med hensyn til sagens realitet bemærkes, at den tyske forbundsregering i sin procedure for EF-domstolen ganske klart har sagt, at der ikke foreligger en sådan modstrid. Også EF-domstolen har fastslået, at forordningerne ikke strider imod proportionalitetsprincippet.

3. Det mest interessante træk ved denne dom — og adskillige tidligere domme — er